

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»**

№ 6, 2018

**Ужгородський національний університет
Ужгород 2018**

Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:	Бисага Юрій Михайлович – доктор юридичних наук, професор
Заст. гол. редактора:	Бєлов Дмитро Миколайович – доктор юридичних наук, професор
Відповідальний секретар:	Рогач Олександр Янович – доктор юридичних наук, професор
Члени редакційної колегії:	Бєдь Віктор Васильович – доктор юридичних наук, професор; Білаш Олександр Володимирович – доктор теології, кандидат юридичних наук, доцент; Гайніш Едіта – доктор права, доктор філософії у сфері права (Словацька Республіка); Громовчук Мирослава Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент; Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, доцент; Жежихова Мартина – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка); Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор; Легеза Юлія Олександрівна – доктор юридичних наук, професор; Лемак Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України; Мраз Станіслав – доктор юридичних наук, професор (Словацька Республіка); Рогач Іван – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка); Сєврюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація); Семерак Олександр Созонович – кандидат юридичних наук, професор; Сідак Микола Васильович – доктор юридичних наук, професор; Станіш Пьотр – доктор права, професор (Республіка Польща); Ступник Ярослав Валерійович – кандидат юридичних наук, доцент; Уканов Казбек – доктор юридичних наук, професор (Республіка Казахстан); Фазикш Василь Георгійович – кандидат юридичних наук, професор; Федоренко Владислав Леонідович – доктор юридичних наук, професор; Шекк Олена Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент (Російська Федерація); Ярема Василь Іванович – доктор економічних наук, професор.

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

*Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 12 від 20.12.2018 року*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ**Атаманова Н.В.**ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ «ОКСАМИТОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ»
У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....18**Бутирін Є.О.**ІСТОРІОГРАФІЧНА КРИТИКА ІНСТИТУТУ ЗЕМСЬКИХ ДІЛЬНИЧНИХ НАЧАЛЬНИКІВ
ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СУДОВОЇ ФУНКЦІЇ.....21**Гільбург А.М.**

ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА: СПІВВІДНОШЕННЯ І ВЗАЄМОДІЯ.....26

Журавель О.А.ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВА ЛЮДИНИ
НА САМОЗАХИСТ: ІСТОРІКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....31**Забокрицький І.І.**ПОРІВНЯЛЬНА КОНСТИТУЦІЙНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ: ДОСВІД ВЕРХОВНОГО СУДУ США
(НА ПРИКЛАДІ СПРАВ *ROPER V SIMMONS*, *WASHINGTON V. GLUCKSBERG*).....35**Зварич Р.В.**ЗДІЙСНЕННЯ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА У ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї.....40**Нестерцова-Собакарь О.В.**

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 1864 РОКУ НА РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ.....44

Письменна О.П.

СУБРОГАЦІЯ В РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....47

Почепцов Ю.В.ПІЗНАВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ТИПІВ ПРАВОРОЗУМІННЯ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ДІЄВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВА.....49**Селіхов Д.А.**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЛО-ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ).....53**Чабан Н.А.**

НЕУПЕРЕДЖЕНИЙ СУД ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА.....56

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Волкова Д.Є.

ОЗНАКИ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ: НАБЛИЖЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....62

Дем'янчук Т.Д., Пташник-Середюк О.І.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ Й НЕДИСКРИМІНАЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ.....65

Ланьо О.О.ТЕОРЕТИЧНЕ ОКРЕСЛЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ПАРЛАМЕНТСЬКА ОПОЗИЦІЯ»
В КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....68**Михалчиш В.М., Бакай С.А.**

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ.....71

Піфко О.О.ОКРЕМІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕНЬ
ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ У ПРОФЕСІЙНІ СПІЛКИ В УКРАЇНІ.....74**Сердюк Н.А.**

СУЧАСНІ ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....77

Средницька І.Ю.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СВОБОДИ ВІРОСПОВІДАННЯ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ...79

Сьох К.Я., Ткаченко А.Д.МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ВИБОРЧИХ ПРАВ І ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ
У ВИБОРЧОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....83

Топазли Р.А. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ ДЕРЖАВИ.....	86
РОЗДІЛ 3	
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
Басай О.В. ДИСПОЗИТИВНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	89
Берзіна А.Б. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ В УКРАЇНІ.....	92
Бортник О.Г., Степаненко Т.В. ПУБЛИЧНЫЕ И ЧАСТНЫЕ ИНТЕРЕСЫ КАК КРИТЕРИИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ РАЗУМНОГО СРОКА РАЗРЕШЕНИЯ ДЕЛА В ПОРЯДКЕ ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА.....	95
Воронова О.В., Моїсєєнко Д.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ЛИСТУВАННЯ ЯК ДОКАЗУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	99
Грабовська Г.М., Кунц І.С. ПРАВО НА ЖИТТЯ ЯК ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	101
Кеда Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ ПІД ЧАС ЗАЛУЧЕННЯ ДО АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ: ЗАРУБІЖНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА.....	104
Костова Н.І. МІЖНАРОДНЕ-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ.....	107
Кронда О.Ю. ПОВНОВАЖЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	111
Кучерук К.І. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....	113
Лещинська-Вьонцек М. РЕСТИТУЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	116
Малярчук Л.С. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ «ЗВЕРНЕННЯ СТЫГНЕННЯ НА МАЙНО БОРЖНИКА» ЯК ПРОВАДЖЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОЦЕСУ.....	118
Масло Т.М. ПРОПОРЦІЙНІСТЬ ЯК ОСНОВНИЙ КРИТЕРІЙ РОЗСУДУ СУДУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	121
Менджул М.В. ЗАБОРОНА НАСИЛЬСТВА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА ЗАСАДА РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН.....	125
Мудрицька К.О. ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ВІДНОСИН ТА СПЕЦИФІКА ІНТЕРНЕТ-СПОРІВ.....	128
Панченко І.С. ВСТАНОВЛЕННЯ НОТАРІУСОМ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО В ПРОВАДЖЕННІ З ПОСВІДЧЕННЯ ДОГОВОРІВ ВІДЧУЖЕННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА.....	133
Парасюк В.М. ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН.....	137
Серая А.К. ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА БЕЗВІДКЛИЧНОЇ ДОВІРНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	140
Щока С.В. ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ АКЦІОНЕРІВ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ ЗА ДОПОМОГОЮ ОРГАНІВ ПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА.....	143

РОЗДІЛ 4

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Добровольська В.В.

ПРАВОВІДНОСИНИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПОНЯТІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....147

Дрішлюк В.І.

ІНСТИТУТ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ АКТІВ
У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ЗА НОВИМИ ПРАВИЛАМИ.....150

Колосов Р.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ
«ЧАСТКА У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ» ТА «КОРПОРАТИВНІ ПРАВА».....153

Никифорчук М.І.

ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЧАСОВІ КАТЕГОРІЇ» У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....156

Штефан О.О.

КАТЕГОРІЯ «ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ»: ТЕОРІЯ, ЗАКОНОДАВСТВО І СУДОВА ПРАКТИКА.....159

РОЗДІЛ 5

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Малюга Л.Ю.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПОЛЬЩІ: ВИКОРИСТАННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ.....164

Менів Л.Д.

РОЗРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З ІНІЦІАТИВИ ПРАЦІВНИКА
ЗА ПРОЕКТОМ НОВОГО ТРУДОВОГО КОДЕКСУ.....169

Сичова В.В.

СПІВВІДНОШЕННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ І ЛОКАЛЬНИХ НОРМ
У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....173

РОЗДІЛ 6

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Діхтярь А.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ҐРУНТІВ.....176

Кувалдіна О.О.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ
ТА ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....178

Піддубна Д.С.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ «ЗБРОЯ» ЯК ФОРМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
ТА БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ АГРАРНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ.....181

Платонова Є.О.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ.....185

Ратушна С.І.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ.....188

Сюйва І.С.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ.....191

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Атаманчук Н.І.

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ.....195

Баглаєнко С.С.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКЕ ВИЗНАЧАЄ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ
СЛУЖБОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....198

Бояринцева М.А.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД ЯК СКЛАДНИК СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....201

Волох О.К. ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ПРОЦЕДУРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	205
Голобутовський Р.З. ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ЇХ МІСЦЕ СЕРЕД ФУНКЦІЙ СУДОВОЇ ВЛАДИ.....	208
Данилевич Н.А. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОПЛАТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ У ВИГЛЯДІ ПАСПОРТА ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ДЛЯ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН.....	210
Діденко С.В. КЛАСИФІКАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ СФЕРУ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ.....	212
Дмитрик А.Б., Ширба А.Р. СУБ'ЄКТИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ.....	214
Доронін І.М. ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	217
Дракохруст Т.В. ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ Й ОЗНАКИ.....	221
Калатур М.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛІДЧИХ ОРГАНІВ КРАЇН СНД.....	224
Карабін Т.О. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПУБЛІЧНОГО МАЙНА.....	229
Кіцул С.Ю. ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ ГАЗОВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	233
Книш С.В. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....	237
Кобко Є.В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....	240
Коваленко А.А. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ФУНКЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПРАВА.....	243
Ковалко Н.М. ПОВНОВАЖЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ І МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ.....	246
Ковальчук С.П. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	249
Колесніков Д.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	251
Консва І.В. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ.....	254
Кравченко Н.М. СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ.....	258
Лапінська Є.І. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ОЗНАКИ.....	262
Логвиненко Б.О., Ігнатов С.О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)....	266
Лозинський Ю.Р. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ.....	269
Мішок С.М. ОСОБЛИВОСТІ АТЕСТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ, ЩО ВИКОНУЮТЬ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ, ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	272

Орловська І.Г. СПЕЦИФІКА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВЕКТОРА РОЗВИТКУ.....	276
Отчак Н.Я. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ.....	279
Павлович-Сенета Я.П. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ.....	283
Параниня С.П., Тищенко К.М. РЕФОРМУВАННЯ ЯК ВИКЛИК ЧАСУ: ЗРАЗКОВА ТА ТИПОВА СПРАВИ – НОВЕЛИ В КОДЕКСІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ.....	286
Петрик І.Я. ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТА ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПОЛІТИЧНИМИ ПАРТІЯМИ.....	289
Прокоф'єв М.М. ПРАВОВА ПРИРОДА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРІ.....	292
Проць І.М. ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ (КОНТРОЛЮ) В УКРАЇНІ.....	295
Рибалка К.І. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ЗАПАСУ УКРАЇНИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	299
Савюк М.Ф. ДЖЕРЕЛА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ.....	302
Сезонова О.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ.....	305
Сибіга О.М. ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	308
Сидоренко О.В. СПЕЦИФІКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МИТНИХ ПОСТІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	312
Сиймовський Р.М. ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕПАРТАМЕНТУ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ У ПРОФІЛАКТИЦІ АДМІНІСТРАТИВНО КАРАНИХ ПОРУШЕНЬ ПОРЯДКУ ПРОВАДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	316
Скороход І.В. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ПОДАТКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ, ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	319
Скрипа Є.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ ПІД ЧАС ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ НА МІСЬКОМУ ТА МІЖМІСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ.....	322
Смичок Є.М., Панаїд Я.І. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ ПОДАТКОВОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	325
Соколовська Т.С. СИСТЕМА ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ.....	329
Сокоринський Ю.В. ПОНЯТТЯ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	331
Столбовий В.М. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	334
Сукманова О.В. ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ОХОРОНИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....	337
Тимчишин Т.М. ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ.....	340

Тронько О.В., Довгаль Ю.С. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ РУМУНІЇ ТА БОЛГАРІЇ.....	343
Шамрук Н.Б., Шамрук О.П. ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОМАШНЬОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В СУЧАСНОМУ ВІТЧИЗНЯНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	346
Шенгель А.Д. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ ПОСТІЙНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА В МОДЕЛЬНИХ АКТАХ ОБСР ТА ООН.....	349
Ярош А.О. АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ.....	353
РОЗДІЛ 8 КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	
Доброскок А.Ю. ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВАНДАЛІЗМУ ЯК СКЛАДНОЇ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ.....	357
Затворнюк О.С. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	361
Ісраєлян А.О. ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ВПЕРШЕ ЯК УМОВА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	364
Карунік С.М. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ»: НОРМАТИВНИЙ ТА ДОКТРИНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ.....	368
Княшко О.О. ВІДМЕЖУВАННЯ ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ДЕРЖАВНОГО ЧИ ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНІВ.....	371
Кізіменко Є.В. ХАРАКТЕРИСТИКА КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОСЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ.....	373
Климок І.М. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З НАРКОТИЧНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....	377
Лепей О.В., Лепей М.В. ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	380
Літвін Л.Ю., Мельник Г.В. СУЧАСНИЙ СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ПОСЯГАНЬ НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.....	383
Павленко Т.А. ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО ВБИВСТВА, ВЧИНЕНОГО ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ ЧИ ЧЛЕНАМИ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	386
Сімакова С.І., Мельник О.Г. КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	389
Титаренко О.О. КРИМІНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЧАСТИНА У СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ З ПИТАНЬ ДЕОКУПАЦІЇ ДОНБАСУ (СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ).....	391
Устрицька Н.І. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗМІСТ СУКУПНОСТІ ЗЛОЧИНІВ: ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ.....	395
РОЗДІЛ 9 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Башта І.І., Плехотиншина Ю.Ю. ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	398
Венедіктов А.А., Венедіктова Ю.Є. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	400

Грібов М.Л., Шевченко Т.В. ВИКОРИСТАННЯ ВНУТРІШНЬОКАМЕРНОЇ РОЗРОБКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПИТАННЯ ЗАКОННОСТІ.....	404
Гула Л.Ф. ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....	408
Ковальчук С.О. ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ ЯК ЕТАП КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ДОКАЗУВАННЯ: СУТНІСТЬ І ЗМІСТ.....	411
Крет Г.Р. КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ У ДОКТРИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	414
Кричун Ю.А. ІСТОРІЯ ПОШИРЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРСЬКОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ДОРЕФОРМЕННИЙ ПЕРІОД (КІНЕЦЬ ХVІІІ СТ. – І ПОЛОВИНА ХІХ СТ.).....	417
Масалітін А.О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ФУТБОЛЬНИМИ ФАНАТАМИ.....	419
Серебрянський П.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	422
Сидоренко Л.В. ЗАСОБИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ І КЛАСИФІКАЦІЯ.....	426
Січко В.О. ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ.....	430
РОЗДІЛ 10 СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА	
Болдижар С.М. СТАНОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ НА ЗАКАРПАТТІ В 1944–1945 РОКАХ.....	434
Козак І.Б. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КОНФЛІКТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТОРІН У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ.....	436
РОЗДІЛ 11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	
Ващенко В.А. УМОВИ ДІЙСНОСТІ ДЕНОНСАЦІЇ ТА НАБУТТЯ НЕЮ ЧИННОСТІ.....	439
Забара І.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ МІЖНАРОДНОЇ ЗАКОННОСТІ І МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ В УКРАЇНСЬКІЙ ДОКТРИНІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	443
Карвацька С.Б. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН.....	446
Юрович Д.С. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ ЗАКОНОДАВСТВОМ КАНАДИ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.....	449
РОЗДІЛ 12 ФІЛОСОФІЯ ПРАВА	
Гайворонюк Н.В., Приймак Б.І. З ІСТОРІЇ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ: ГЕРБЕРТ ГАРТ ПРО МОРАЛЬНІСТЬ ПРАВА.....	452
РЕЦЕНЗІЇ	
Гараджаев Д. РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ С.В. ОСАУЛЕНКО «ПРАВО НА СВОБОДУ ОБ'ЄДИНЕННЯ В ПОЛІТИЧЕСКИЕ ПАРТИИ В УКРАИНЕ: КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ».....	455
Фальковський А.О. ДОКТРИНАЛЬНА РОЗРОБКА СУТНОСТЕЙ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ІДЕЙ У КОНЦЕПЦІЇ ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА КАРЛА ПОППЕРА (РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ О.Л. МАКАРЕНКОВА «ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ ІДЕЇ В КОНЦЕПЦІЇ ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА КАРЛА ПОППЕРА».).....	456

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.132

ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

DOCUMENTS IN OPERATIVE-SEARCH ACTIVITY

Башта І.І.,

*кандидат юридичних наук,**доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Університету державної фіскальної служби України*

Плохотиншина Ю.Ю.,

*магістрант кафедри оперативно-розшукової діяльності
Університету державної фіскальної служби України*

Статтю присвячено дослідженню питання документування в оперативно-розшуковій діяльності. Досліджено порядок документування заходів оперативно-розшукової діяльності. Сформуовано цілісне й комплексне уявлення про правове регулювання порядку документування заходів оперативно-розшукової діяльності.

Ключові слова: документування, заходи, оперативно-розшукова діяльність, розслідування злочинів, оперативний працівник.

Статья посвящена исследованию вопроса документирования в оперативно-розыскной деятельности. Исследован порядок документирования мероприятий оперативно-розыскной деятельности. Сформулировано целостное и комплексное представление о правовом регулировании порядка документирования мероприятий оперативно-розыскной деятельности.

Ключевые слова: документирование, мероприятия, оперативно-розыскная деятельность, расследование преступлений, оперативный работник.

The article is devoted to the study of documentation in the operational-search activities. The paper describes the procedure for documenting the activities of operational and investigative activities. Formed a holistic and integrated view of the legal regulation of the documenting of the activities of operational and investigative activities.

Key words: documentation, measures, operative-search activity, investigation of crimes, operative worker.

Актуальність теми полягає в установленні й дослідженні порядку документування заходів оперативно-розшукової діяльності.

Євроінтеграційний зовнішньополітичний вектор України передбачає й вимагає трансформації суспільних відносин. Перед Україною постала низка принципово нових завдань, від результату вирішення яких буде залежати місце держави серед європейських країн і її імідж у світі. Безпосередньо це стосується й удосконалення проведення оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД).

Здійснюючи ОРД, оперативні працівники та слідчі здійснюють заходи, що порушують право на приватну переписку, спілкування засобами зв'язку, недоторканість житла, однак ці заходи здійснюються виключно в разі неможливості задокументувати або розкрити злочин іншим способом. Тому, використовуючи позитивний світовий досвід судового контролю, в кримінально-процесуальне законодавство, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» і підзаконні нормативні акти внесено відповідні правові норми щодо дотримання законності під час здійснення ОРД. З метою вивчення теоретичних і практичних проблем із цього питання й обрана тема дослідження.

Висока технічна оснащеність злочинних угруповань, наявність у них власної розвідки й контррозвідки, володіння ними новітніми формами та методами протидії правоохоронним і судовим органам ускладнює, а іноді й унеможливає виявлення ознак учинюваних ними злочинів лише кримінально-процесуальними та криміналістичними засобами. Важливе місце в цьому процесі посідає ОРД, який властиві специфічні форми й методи, що дають змогу виявляти й документувати злочини не лише після того, як вони вчинені, а й на стадіях їх підготовки або вчинення, здійснювати профілактичну діяльність.

Метою дослідження є формування цілісного та комплексного уявлення про правове регулювання порядку документування заходів ОРД, а також формування теоретичних положень і практичних висновків, спрямованих на підвищення рівня законності й ефективності ОРД під час розслідування злочинів в Україні.

Результати авторських досліджень доводять, що на етапі «голого умислу» відбувається первинне та переважно неприховане перетворення психічних явищ у суто фізичні форми: слова, письмо, жести, міміку тощо. Саме на цьому етапі люди більш яскраво демонструють справжні мотиви, мету, бажання, через які вони мають намір учинити злочин у майбутньому. У фазі злочинного задуму та наміру особи найбільш відверто висловлюються, проявляють емоційне ставлення до певного індивідуума або життєвих обставин. Але зовнішні прояви елементів суб'єктивної сторони злочину зніжуються майже на 35% після того, як особа починає готуватися до злочину й на 70% на етапі замаху на злочин.

У випадках оперативного документування замаху на злочин імпліцитними (зовні не вираженими) переважно залишаються ознаки власної волі та ознаки особистого висновку особи про виконання всіх дій, які були необхідними для доведення злочину до кінця. Особливо це стосується обставин фіксації вчинення замаху на злочини проти життя і здоров'я особи, коли необхідно припинити розпочаті діяння через небезпеку можливості завдання шкоди людині. На жаль, законодавством України не передбачена можливість того, щоб оперативні підрозділи здійснювали фіксацію доказів щодо суб'єктивної сторони злочину в період перебування особи в злочинному задумі або намірі, тобто на етапі до злочинної діяльності. У зв'язку з цим процеси доказування вини значно ускладнюються або взагалі стають приводом для умовиводів про відсутність

складу злочину та звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Нематеріальна природа суб'єктивної сторони злочину значно ускладнює, а інколи унеможливує процес її фіксації. Генезис суб'єктивної сторони злочину полягає у свідомості людини, яка часом недоступна не тільки для чуттєвих форм пізнання, а й для абстрактних форм мислення. Між іншим, сутність юридичних доказів становить нерозривну єдність відомостей про факти, їх джерела й процесуальну форму. Обвинувачення не може ґрунтуватися на припущеннях (ст. 62 Конституції України). Отже, в матеріалах оперативно-розшукової діяльності, які передаються підрозділам досудового слідства, повинні бути зафіксовані не тільки факти-дії (об'єктивна сторона злочину), а й відомості щодо суб'єктивної сторони злочину (форма вини, мотивація). Склад злочину складається з матеріальних (об'єктивна сторона) і психічних (суб'єктивна сторона) елементів, що визначає необхідність двостороннього характеру всієї роботи оперативних підрозділів з приводу документування злочинної діяльності. У зв'язку з цим процес планування оперативних розробок повинен передбачати фіксацію дієвих актів поведінки особи, в яких буде відображатися суб'єктивна сторона злочину.

У судовій практиці, в інших сферах повсякденної життєдіяльності ми неодноразово зустрічаємося з випадками, коли одне й те саме діяння відбувається з різних мотивів, через різну мету, супроводжується різними бажаннями і ставленнями до наслідків. Ось чому про суб'єктивну сторону злочину не можуть свідчити тільки дієві акти окремої поведінки. Лише аналіз усіх етапів діяльності особи (дозлочинної, передзлочинної, злочинної та постзлочинної) дає змогу робити достовірні умовиводи щодо вини, форми умислу, мотивів і мети злочину. Суб'єктивна сторона злочину – властивість психічної діяльності людини, що характеризує невидимі процеси, які протікають у свідомості й не піддаються безпосередньому сприйняттю органами чуттів іншої людини, оскільки є суто нематеріальною субстанцією. Безумовно, цим користуються злочинці (особливо з «кримінальним досвідом»), зокрема особи, які мають спеціальні знання в галузі правоохоронної діяльності й готують учинення кримінального правопорушення.

Найбільш типовими методами приховування елементів суб'єктивної сторони злочину особою, яка задумала його вчинити, є такі:

1) замовчування своїх мотивів, мети, намірів або бажань. У таких випадках особа ні в яких комунікативних формах не виявляє ознак, за якими можна робити припущення з приводу елементів суб'єктивної сторони майбутнього злочину;

2) навмисне висловлювання неправдивих бажань, мотивів і мети діяння, яке особа задумала вчинити. У цих ситуаціях оточуючі люди обманюються, у них складаються судження про шляхетні прагнення або моральні думки особи. До речі, деякі індивідууми, які мають намір учинити злочин, неусвідомлено підшукують благородні мотиви та цілі, наче виправдовуючись самі перед собою, підсвідомо їх сприймають, а потім вірять у них і впевнено про них стверджують;

3) поведінкове інсценування факту відсутності злочинних мотивів, мети, умислу діяння або формування про них удаваних вражень. Ця форма приховування суб'єктивної сторони злочину здійснюється завдяки демонстрації перед оточуючими особами або майбутньою жертвою злочину такої поведінки, яка не асоціюється зі злочинним умислом, мотивом або метою. У подальшому через імпліцитність суб'єктивної сторони злочину задіюються психологічні механізми атрибуції, які призводять інших осіб до помилкових умовиводів про відсутність мотиву, мети або умислу чи до ілюзорних висновків стосовно справжнього умислу, мотиву та мети діяння, яке вчинено;

4) шифрування елементів суб'єктивної сторони злочину під час спілкування з довіреними особами або спі-

вучасниками. Алегоричні висловлювання, жаргонні чи сленгові слова, натяжки, мімічні вирази, обумовлені назви, жести і знаки – це основні чинники, які залишають суб'єктивну сторону злочину без зрозумілого смислового вираження. Навіть під час їх фіксації вони можуть тлумачитися так, щоб не містити ознак злочину.

Окрім проблем щодо фіксації доказів суб'єктивної сторони злочину, практики стикаються з проблемами документування психічних явищ, які мають кримінально-правове значення.

Численна різноманітність оперативно-тактичних ситуацій, сучасних способів учинення злочинів, специфічність хитрощів, які застосовуються злочинцями з метою уникнення від кримінальної відповідальності, а також наявність інших вищевказаних чинників зумовлюють потребу в здійсненні комплексного наукового дослідження з приводу вирішення проблем щодо фіксації ознак суб'єктивної сторони злочинів та інших елементів психічних явищ особи, які мають значення в кримінальному провадженні України під час здійснення оперативно-розшукових заходів.

На підставі проведеного дослідження сформульовано такі основні **висновки**:

1. Порівняльний аналіз норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» з аналогічними нормативними актами зарубіжних країн, у тому числі тих, що входять до складу СНД, показує, що вітчизняне оперативно-розшукове законодавство не враховує реальних потреб практики діяльності оперативних підрозділів і неповною мірою забезпечує дотримання прав людини у ході її ведення. Фактично в сучасних умовах оперативно-розшукові справи в більшості заводяться для «галочки», оскільки ці самі заходи за документуванням порушника можна з більшою ефективністю проводити в межах кримінального провадження. Отже, кримінальне провадження немов би частково «поглинає» ОРД. ОРД стає більш «обслуговуючою» щодо кримінального провадження. А вжиття заходів для документування правопорушника в межах кримінального провадження є ефективнішими. Відрізняється оперативно-розшукова справа від провадження лише самостійністю суб'єкта, який проводить оперативно-розшукові заходи, оскільки в більшості всі негласні слідчі (розшукові) дії проводяться співробітниками оперативних підрозділів за дорученням слідчого.

2. Документування, що здійснюється оперативними підрозділами, має місце як під час проведення ОРД, так і під час виконання ними доручень на проведення негласних слідчих, розшукових дій. Його результатом є створення документів, що після відповідної оцінки та перевірки слідчим, прокурором можуть бути використані як докази в кримінальному провадженні. Отже, документування, що здійснюється оперативними підрозділами, є складником забезпечування доказування. Проте воно має й інші завдання, а його результати можуть використані в інших сферах діяльності, якщо воно здійснювалося в межах ОРД. У свою чергу, забезпечення доказування оперативними підрозділами не зводиться лише до документування фактичних даних, що в подальшому можуть бути визнані доказами.

3. Доведено дискусійність такої складної й проблемної категорії, як докази, багато в чому пояснюється це тим, що деякі науковці та практики необґрунтовано намагаються окремі складові елементи (фактичні дані та їх джерела), які лише у своїй єдності утворюють поняття «доказ», розрізати й надати їм самостійного значення, що не відповідає гносеологічній і правовій природі цієї правової категорії та негативно впливає на правозастосовний процес, у тому числі й на ефективність оперативно-розшукового документування.

4. З'ясовано, що створення оптимальних умов процесу розслідування є одним із напрямів оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження.

5. Окрім проблем щодо фіксації доказів суб'єктивної сторони злочину, практики стикаються з проблемами документування психічних явищ, які мають кримінально-правове значення.

6. Виділені правові аспекти використання можливостей опитування дають змогу визначити межі тактичного маневру та намітити певні алгоритми дій оперативного працівника під час опитування залежно від оперативнотактичної ситуації. Обґрунтована необхідність належної фіксації даних, отриманих під час опитування, відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України, а також дотримання інших вимог Кримінального процесуального кодексу України, що вже розглянуті, мають значення у випадках, якщо результати опитування можуть стати перспективними щодо використання в кримінальному провадженні.

7. Судовий контроль у сфері ОРД – це напрям самостійної функції суду (судового контролю), що здійснюється через систему передбачених законом засобів, спрямованих на реалізацію конституційних функцій судової влади, з метою недопущення незаконного та необґрунтованого

обмеження прав і свобод особи у сфері ОРД, відновлення цих прав і свобод або можливої їх компенсації засобами права.

8. Розкрито необхідність уніфікації норм щодо повноважень прокурора під час закриття оперативнорозшукової справи, оскільки прокурор має право прийняти рішення протягом десяти діб з моменту одержання повідомлення про закриття оперативнорозшукової справи. Однак у Законі не визначено, яким актом і якою процедурою скасовується незаконна постанова про заведення оперативнорозшукової справи як у разі, коли в ній не було проведено жодної оперативнорозшукової дії, так і тоді, коли в ній уже здійснюються оперативнорозшукові дії.

9. Визначено необхідність розроблення та прийняття Оперативнорозшукового кодексу України, який не тільки диктується вимогами часу й відповідає потребам практики діяльності оперативних підрозділів, а і є нагальним і необхідним, тому що створить ефективне правове поле для ведення оперативнорозшукової роботи, наслідком чого буде належний рівень протидії злочинності й забезпечення національної безпеки держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Артеменко П.П. Місце оперативнорозшукової інформації, одержаної технічними засобами, у системі доказів з кримінальної справи. Теорія оперативнорозшукової діяльності правоохоронних органів України / за ред. В.Л. Регульського. Львів, 2000. 327 с.
2. Оперативно-розшукова компаративістика: монографія / О.М. Бандурка, М.М. Перепелиця, О.Н. Манжай та ін. Харків: Золота миля, 2013. 352 с.
3. Діяльність органів внутрішніх справ України з протидії використанню коштів, одержаних від незаконного обігу наркотиків: практ. посіб. / М.С. Хруппа, В.А. Семенюк, Н.М. Семенюк, С.О. Трофимов; за заг. ред. М.М. Андреева. Київ: ВПЦ ГШ МВС України, 2008. 309 с.
4. Оперативно-розшукова діяльність: навч. посіб. / Е.О. Моїсєєва, О.М. Джу́жа, Д.И. Никифорчук та ін.; за ред. проф. Е.О. Моїсєєва. Київ: КНУВС, 2008. 382 с.
5. Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел. Термины и определения: учеб. пособ. Киев: НИИРИО КВШ МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1988. 312 с.
6. Организация работы аппаратов уголовного розыска в борьбе с наркотизмом: учеб.-метод. пособ. / под общ. ред. В.К. Панкина. Москва: ГУУР МВД СССР, 1990. 144 с.

УДК 343.14:351.745.7:343.974

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN CONDUCTING OF INVESTIGATION (SEARCH) ACTIONS

Венедіктов А.А.,

*кандидат юридичних наук, адвокат
Полтавської обласної ради адвокатів*

Венедіктова Ю.С.,

*адвокат
Херсонської обласної ради адвокатів*

У статті проаналізовано вживання терміна «спеціальні знання» в Кримінальному процесуальному кодексі України. Розкрито сутність категорії «спеціальні знання». Визначено зміст і форми використання спеціальних знань під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: спеціальні знання, спеціаліст, кримінальне провадження, слідчі (розшукові) дії, досудове розслідування.

В статье проанализировано употребление термина «специальные знания» в Уголовном процессуальном кодексе Украины. Раскрыта сущность категории «специальные знания». Определены содержание и формы использования специальных знаний при проведении следственных (розыскных) действий.

Ключевые слова: специальные знания, специалист, уголовное производство, следственные (розыскные) действия, досудебное расследование.

It has been analyzed the use of the term "special knowledge" in the Criminal code of practice of Ukraine. It has been found out the subject-matter of the category "special knowledge". It has been determined the object-matter and forms of special knowledge usage at carrying out of investigation (search) actions

Key words: special knowledge, specialist, criminal proceedings, investigation (search) actions, pre-trial investigation.